

REGULAMIN ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ PTTK „SZLAKIEM ŻYDÓW W POLSCE”

Postanowienia ogólne

1. Ogólnopolska odznaka krajoznawcza „Szlakiem Żydów w Polsce” (dalej jako: odznaka) została ustanowiona w 2022 roku przez Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego z inicjatywy Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie.
2. Patronat nad odznaką objęło Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.
3. Celem odznaki jest popularyzacja turystyki i krajoznawstwa, w szczególności dziedzictwa, miejsc i obiektów związanych z Żydami, ich wkładu w historię i kulturę Polski i świata, a także krzewienie pamięci o Zagładzie i innych aktach antysemityzmu.
4. Odznaka ma cztery stopnie:
  - a. popularny,
  - b. brązowy,
  - c. srebrny,
  - d. złoty.
5. Odznakę można zdobywać jednocześnie ze zdobywaniem innych odznak krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej.
6. Odznakę zdobywa się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Warunki zdobywania

7. Odznakę można zdobywać po ukończeniu 6 lat.
8. Odznakę zdobywa się w kolejności stopni.
9. Warunkiem zdobycia odznaki w stopniu popularnym jest zwiedzenie przynajmniej czterech dowolnych obiektów związanych z tematyką odznaki.
10. Warunkiem zdobycia odznaki w pozostałych stopniach jest zwiedzenie określonej liczby obiektów związanych z tematyką odznaki, w poszczególnych kategoriach:

Stopień	Dziedzictwo żydowskie w Polsce			Miejsca martyrologii
	Cmentarze	Synagogi	Muzea i inne obiekty	
Brązowy	8 (4)	8 (4)	4 (2)	4 (2)
Srebrny	16 (8)	16 (8)	8 (4)	8 (4)
Złoty	24 (12)	24 (12)	16 (8)	16 (8)

11. Przynajmniej połowa zwiedzonych obiektów w każdej kategorii (liczba podana w nawiasie w tabeli w pkt 10.) na każdy stopień powinna pochodzić z Wykazu Obiektów stanowiącego Załącznik nr 1 do niniejszego Regulaminu.

12. Obiekty spoza Wykazu Obiektów mogą być wybrane według uznania zdobywającego odznakę, przy zachowaniu poniższych kryteriów:

I. Część A: „Dziedzictwo żydowskie w Polsce”

- a. Kategoria „Cmentarze” obejmuje zabytkowe cmentarze żydowskie (czynne lub nieczynne) oraz lapidaria takich cmentarzy;
- b. Kategoria „Synagogi” obejmuje zabytkowe synagogi lub domy modlitwy, zarówno czynne, jak i zaadaptowane na inne cele, w tym także opuszczone lub zrujnowane;
- c. Kategoria „Muzea i inne obiekty” obejmuje pozostałe obiekty związane z dziedzictwem żydowskim, tj. muzea poświęcone Żydom lub eksponujące judaika, ośrodki kultury żydowskiej, upamiętnienia zasłużonych postaci (np. pomniki, tablice pamiątkowe, murale, ohele), mykwy, szkoły wyznaniowe, domy przedpogrzebowe, budynki instytucji wyznaniowych itp.

II. Część B: „Miejsca martyrologii” obejmuje pomniki, tablice pamiątkowe, miejsca obozów zagłady lub inne upamiętnienia Żydów zamordowanych podczas II wojny światowej, jak również innych aktów antysemityzmu i nietolerancji.

Zespoły zabytków, np. zespoły synagogalne, cmentarne lub urbanistyczne, zaliczane są jako jeden obiekt. W przypadku, gdy składowe zespołu można zakwalifikować do różnych kategorii (np. cmentarz, ohel i dom przedpogrzebowy, albo synagoga i szkoła), zdobywający odznakę wybiera kategorię według własnego uznania.

13. Przez *obiekty zabytkowe* w niniejszym regulaminie rozumie się Pomniki Historii oraz obiekty wpisane do rejestru zabytków, ewidencji zabytków lub chronione w przepisach prawa miejscowego.

14. Dany obiekt może być zaliczony do odznaki tylko raz.

15. Odznakę zdobywa się na własną odpowiedzialność zdobywającego. Zwiedzanie obiektów powinno odbywać się z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, przepisów prawa oraz poszanowaniem dobrych obyczajów i uczuć osób postronnych.

16. Przy zdobywaniu odznaki nie ma ograniczeń czasowych.

Weryfikacja

17. Podstawą do weryfikacji odznaki jest kronika zwiedzanych obiektów, prowadzona w dowolnej formie. W przypadku prowadzenia kroniki w formie elektronicznej należy ją zapisać w nieedytowalnym pliku (np. PDF).
18. Kronika powinna zawierać: imię i nazwisko zdobywającego, miejscowość zamieszkania i rok urodzenia, datę wycieczki, krótki opis krajoznawczy (dotyczy jedynie obiektów spoza Wykazu Obiektów) oraz potwierdzenia zwiedzenia obiektów w postaci np. biletu, pieczętki, osobiście wykonanej fotografii, zrzutu z aplikacji geocachingowej lub podpisu członka kadry programowej PTTK.
19. Odznakę można zdobywać indywidualnie lub grupowo. W tym drugim przypadku do weryfikacji przedstawia się jedną wspólną kronikę. Wszyscy członkowie grupy powinni spełniać wymogi regulaminowe, warunkujące przyznanie odznaki.
20. Odznakę weryfikuje i przyznaje zespół weryfikacyjny Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie. Kronikę można przedłożyć do weryfikacji osobiście albo drogą elektroniczną (e-mail: weryfikat@om.pttk.pl).

Postanowienia końcowe:

21. Dystrybucję odznak prowadzi Oddział Międzyuczelniany PTTK w Warszawie (e-mail: weryfikat@om.pttk.pl).
22. Ostateczna interpretacja niniejszego Regulaminu przysługuje Zarządowi Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie.

Regulamin i wykaz obiektów opracowała Martyna Serafin.

Współpraca: Marcin Tysler i Wojciech Nowicki.

Projekt graficzny odznaki: Anna Trzpil-Zagórska.

Załącznik 1:

Wykaz obiektów do Odznaki Krajoznawczej „SZLAKIEM ŻYDÓW W POLSCE”

Część A: Dziedzictwo żydowskie w Polsce

I. Województwo dolnośląskie

a. Cmentarze

1. Jawor	cmentarz żydowski
2. Kamienna Góra	cmentarz żydowski, ul. Katowicka
3. Kłodzko	cmentarz żydowski
4. Ścinawa	cmentarz żydowski, ul. Witosa
5. Świdnica	cmentarz żydowski
6. Wałbrzych	cmentarz żydowski, ul. Moniuszki/Sikorskiego

b. Synagogi

1. Bierutów	synagoga, ul. 1 maja 9
2. Dzierżoniów	synagoga
3. Oleśnica	synagoga, obecnie Kościół Zielonoświątkowy
4. Strzegom	synagoga, obecnie kościół św. Barbary
5. Wrocław	zespół Synagogi Pod Białym Bocianem
6. Ziębice	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Legnica	dom przedpogrzebowy na cmentarzu żydowskim
2. Środa Śląska	Muzeum Regionalne - Wystawa Skarb Średzki
3. Wrocław	Muzeum Miejskie Wrocławia, macewa z 1203 r.

II. Województwo kujawsko-pomorskie

a. Cmentarze

1. Lubraniec	cmentarz żydowski i lapidarium
2. Rypin	cmentarz żydowski i lapidarium
3. Toruń	cmentarz żydowski
4. Szubin	cmentarz żydowski, ul. Kryńska

b. Synagogi

1. Bydgoszcz	synagoga w dzielnicy Fordon
2. Koronowo	synagoga
3. Lubraniec	synagoga, obecnie Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
4. Radzyń Chełmiński	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Chełmża	dom gminy żydowskiej, ul. Hallera 7
2. Grudziądz	Żydowski Zakład dla Sierot fundacji Lachmana w Grudziądzu, ul. Mickiewicza 28/30

III. Województwo lubelskie

a. Cmentarze

1. Chełm	cmentarz żydowski, ul. Kolejowa
2. Kazimierz Dolny	nowy cmentarz żydowski
3. Komarów-Osada	cmentarz żydowski
4. Lubartów	nowy cmentarz żydowski
5. Lublin	stary cmentarz żydowski, ul. Kalinowszczyzna
6. Międzyrzec Podlaski	cmentarz żydowski
7. Szczepleszyn	cmentarz żydowski
8. Zwierzyniec	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Biłgoraj	replika synagogi z Wołpy
2. Kraśnik	Wielka Synagoga
3. Łęczna	Duża Synagoga
4. Lublin	Jeszywas Chachmej Lublin
5. Modliborzycze	synagoga
6. Szczepleszyn	synagoga
7. Tarnogród	synagoga
8. Włodawa	Wielka Synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Biłgoraj	ławeczka Isaaca Bashevisa Singera
2. Kock	pomnik i grób Berka Joselewicza
3. Lublin	Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”, wystawa multimedialna „Lublin. Pamięć Miejsca”
4. Zamość	dawne jatki żydowskie

IV. Województwo lubuskie

a. Cmentarze

1. Gorzów Wielkopolski	cmentarz żydowski
2. Trzciel	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Dobiegniew	synagoga, obecnie magazyn kolejowy
2. Międzyrzecz	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Nowa Sól	judaika w Muzeum Miejskim

V. Województwo łódzkie

a. Cmentarze

1. Łowicz	cmentarz żydowski, ul. Łęczycka
2. Pabianice	cmentarz żydowski
3. Radomsko	cmentarz żydowski, ul. Przedborska
4. Skierniewice	cmentarz żydowski, ul. Graniczna 14
5. Tomaszów Mazowiecki	cmentarz żydowski
6. Wieruszów	cmentarz żydowski

7. Żarnów	cmentarz żydowski, ul. Przedborska
8. Zduńska Wola	cmentarz żydowski, ul. Kacza

b. Synagogi

1. Grabów	synagoga
2. Inowódz	synagoga, obecnie sklep
3. Łódź	Synagoga Reicherów
4. Lututów	synagoga
5. Osjaków	synagoga
6. Piotrków Trybunalski	synagoga
7. Sieradz	synagoga
8. Żychlin	ruiny synagogi

c. Muzea i inne obiekty

1. Aleksandrów Łódzki	dawny dwór cadyka Jerachmiela Israela Icchaka Danzingera
2. Łódź	Pałac Izraela Poznańskiego
3. Łódź	mauzoleum Poznańskiego na cmentarzu żydowskim
4. Przedbórz	judaika w muzeum ludowym

VI. Województwo małopolskie

a. Cmentarze

1. Dąbrowa Tarnowska	cmentarz żydowski
2. Krynica Zdrój	cmentarz żydowski
3. Nowy Sącz	nowy cmentarz żydowski
4. Nowy Wiśnicz	cmentarz żydowski
5. Szczucin	cmentarz żydowski
6. Wadowice	cmentarz żydowski
7. Żabno	cmentarz żydowski
8. Zakliczyn	wojskowy cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Biecz	synagoga
2. Bobowa	synagoga
3. Brzesko	synagoga, ul. Aleksandra Puszkina 4
4. Dąbrowa Tarnowska	synagoga
5. Kraków	synagoga Tempel
6. Nowy Sącz	Dom Modlitwy Natana
7. Nowy Sącz	Dawna Synagoga
8. Oświęcim	synagoga Chewra Lomdei Misznajot

c. Muzea i inne obiekty

1. Bobowa	ohel Szlomo Halberstama na cmentarzu żydowskim
2. Kraków	nagrobek Remu
3. Tarnów	bima dawnej synagogi
4. Tarnów	dawna mykwa

VII. Województwo mazowieckie

a. Cmentarze

1. Karczew	cmentarz żydowski w Karczewie-Anielinie

2. Kozienice	cmentarz żydowski z ohelem
3. Mszczonów	cmentarz żydowski
4. Pruszków	cmentarz żydowski
5. Przysucha	cmentarz żydowski
6. Sierpc	cmentarz żydowski
7. Szydłowiec	cmentarz żydowski
8. Warszawa	cmentarz żydowski na Bródnie

b. Synagogi

1. Ciepiałów	ruiny synagogi
2. Maków Mazowiecki	dom modlitwy, ul. Zielony Rynek
3. Płock	synagoga, siedziba Muzeum Żydów Mazowieckich
4. Przysucha	ruiny synagogi
5. Raciąż	synagoga
6. Radzanów	synagoga
7. Szydłowiec	Synagoga Garbarska
8. Warszawa	sala modlitwy w Muzeum Pragi

c. Muzea i inne obiekty

1. Góra Kalwaria	dwór cadyka Altera
2. Maków Mazowiecki	mykwa, ul. Admirala Rickovera
3. Płońsk	dom Ben Guriona, pl. 15 Sierpnia
4. Węgrów	dom rabina Jakuba Mendla Morgensterna, ul. Zwycięstwa

VIII. Województwo opolskie

a. Cmentarze

1. Biała	cmentarz żydowski, ul. Parkowa
2. Brzeg	cmentarz żydowski
3. Gogolin	cmentarz żydowski, ul. Wyzwolenia
4. Krapkowice	cmentarz żydowski, ul. Kolejowa

b. Synagogi

1. Głogówek	synagoga
2. Namysłów	synagoga
3. Opole	Stara Synagoga
4. Praszka	synagoga, obecnie dom kultury

c. Muzea i inne obiekty

1. Olesno	dom przedpogrzebowy na cmentarzu żydowskim, ul. Młyńska
2. Nysa	tablica pamiątkowa Konrada Blocha, ul. Bielawska 5

IX. Województwo podkarpackie

a. Cmentarze

1. Dukla	stary i nowy cmentarz żydowski
2. Lesko	cmentarz żydowski
3. Lubaczów	cmentarz żydowski
4. Lutowiska	cmentarz żydowski
5. Nowy Żmigród	cmentarz żydowski
6. Rymanów	cmentarz żydowski
7. Sanok	nowy cmentarz żydowski
8. Sieniawa	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Cieszanów	ruiny synagogi
2. Jarosław	duża i mała synagoga
3. Łańcut	synagoga
4. Lesko	synagoga
5. Niebylec	synagoga
6. Przemyśl	Nowa Synagoga (Scheinbacha)
7. Rzeszów	Synagoga Staromiejska „Mała”
8. Wielkie Oczy	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Dynów	Centrum Historii Polskich Żydów
2. Kolbuszowa	karczma żydowska w Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej
3. Leżajsk	ohel Elimelecha
4. Radomyśl	dom rabina, ul. Tadeusza Kościuszki 2

X. Województwo podlaskie

a. Cmentarze

1. Białystok	cmentarz żydowski, ul. Wschodnia
2. Brańsk	cmentarz żydowski
3. Choroszcz	nowy cmentarz żydowski, ul. Kościuszki
4. Knyszyn	cmentarz żydowski
5. Krynki	cmentarz żydowski
6. Łomża	stary cmentarz żydowski
7. Narewka	cmentarz żydowski
8. Sokółka	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Ciechanowiec	ruiny synagogi
2. Kolno	synagoga
3. Krynki	Synagoga Kaukaska
4. Orla	synagoga
5. Puńsk	synagoga
6. Sejny	Biała Synagoga
7. Siemiatycze	synagoga
8. Tykocin	Wielka Synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Białystok	Szkoła Żydowska Tarbut, ul. Lipowa 41D

2. Łomża	dom przedpogrzebowy na nowym cmentarzu żydowskim
3. Michałowo	Pracownia Filmu, Dźwięku i Fotografii
4. Supraśl	dom rabina, ul. 11 listopada 25

XI. Województwo pomorskie

a. Cmentarze

1. Dzierzgoń	cmentarz żydowski
2. Sopot	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Starogard Gdański	synagoga
2. Wrzeszcz	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Gdynia	Muzeum Emigracji

XII. Województwo śląskie

a. Cmentarze

1. Bytom	cmentarz żydowski
2. Cieszyn	stary cmentarz żydowski
3. Gliwice	nowy cmentarz żydowski z domem przedpogrzebowym
4. Jaworzno	cmentarz żydowski
5. Krzepice	cmentarz żydowski
6. Wilamowice	cmentarz żydowski
7. Zawiercie	cmentarz żydowski
8. Żarki	nowy cmentarz żydowski, ul. Polna

b. Synagogi

1. Będzin	Dom Modlitwy Cukermana
2. Będzin	Synagoga Mizrachi
3. Krzepice	ruiny synagogi
4. Mysłowice	synagoga, ul. Kołłątaja
5. Mysłowice	synagoga ortodoksyjna, ul. Starowiejska 2
6. Pszczyzna	synagoga
7. Wodzisław Śląski	synagoga
8. Żarki	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Częstochowa	budynek mykwy
2. Katowice	pomnik Henryka Sławika i Józefa Antalla seniora
3. Lelów	ohel Cadyka Dawida Bidermana
4. Sosnowiec	dawny cheder, ul. Raclawicka 12

XIII. Województwo świętokrzyskie

a. Cmentarze

1. Bodzentyn	cmentarz żydowski
2. Chęciny	cmentarz żydowski
3. Ostrowiec Świętokrzyski	cmentarz żydowski
4. Ożarów	cmentarz żydowski
5. Starachowice	cmentarz żydowski, ul. Bieszczadzka
6. Wąchock	cmentarz żydowski, ul. Krzemienica

b. Synagogi

1. Chmielnik	synagoga
2. Działoszyce	ruiny synagogi
3. Klimontów	synagoga
4. Pińczów	synagoga
5. Sandomierz	synagoga
6. Szydłów	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Jędrzejów	judaika w zbiorach Muzeum im. Przytkowskich w Jędrzejowie
2. Opatów	Muzeum Geodezji i Kartografii, wystawa „Stary Opatów”
3. Sandomierz	obraz żydowskiego mordu rytualnego w Bazylice Katedralnej NMP

XIV. Województwo warmińsko-mazurskie

a. Cmentarze

1. Gołdap	stary cmentarz żydowski
2. Mikołajki	cmentarz żydowski
3. Szczytno	cmentarz żydowski
4. Zalewo	cmentarz żydowski

b. Synagogi

1. Dąbrówno	ruiny synagogi
2. Kętrzyn	Stara Synagoga
3. Mrągowo	synagoga, obecnie cerkiew prawosławna
4. Susz	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Olsztyn	dom przedpogrzebowy na cmentarzu żydowskim
2. Węgorzewo	macewy w Muzeum Kultury Ludowej

XV. Województwo wielkopolskie

a. Cmentarze

1. Kalisz	cmentarz żydowski oraz Dom Pamięci i Spotkań
2. Koźmin Wielkopolski	nowy cmentarz żydowski
3. Pobiedziska	cmentarz żydowski
4. Poznań	dawny cmentarz żydowski i grób Akivy Egera, ul. Głogowska
5. Śmigiel	lapidarium na murze cmentarza żydowskiego
6. Wągrowiec	cmentarz żydowski - lapidarium

b. Synagogi

1. Buk	synagoga
2. Konin	synagoga
3. Leszno	Nowa Synagoga
4. Ostrów Wielkopolski	nowa synagoga
5. Sieraków	synagoga
6. Złotów	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Kalisz	budynek Talmud Tory
2. Kórnik	przejście Ucho Igielne
3. Leszno	ubojnia rytualna w Lesznie, ul. Narutowicza 47

XVI. Województwo zachodniopomorskie

a. Cmentarze

1. Świdwin	cmentarz żydowski
2. Szczecin	kwatery żydowska Cmentarza Centralnego w Szczecinie

b. Synagogi

1. Banie	synagoga
2. Kamień Pomorski	synagoga

c. Muzea i inne obiekty

1. Szczecin	Tablica upamiętniająca Szkołę Podstawową im. I. L. Pereca

Część B: Miejsca martyrologii

I. Województwo dolnośląskie

1. Jelenia Góra	Pomnik Ofiar Faszyzmu w Cieplicach i dawne obozowe baraki, ul. Wojewódzka
2. Rogoźnica	Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy
3. Wrocław	Pomnik Pamięci Ofiar Nocy Kryształowej

II. Województwo kujawsko-pomorskie

1. Dźwierzno	zbiorowa mogiła kobiet żydowskich na cmentarzu parafialnym
2. Włocławek	Tablica Pamięci Getta Żydowskiego, ul. Nowomiejska

III. Województwo lubelskie

1. Bełżec	Muzeum – Miejsce Pamięci w Bełżcu
2. Łomazy	pomnik upamiętniający ofiary zbrodni na cmentarzu żydowskim
3. Sobibór	Muzeum i Miejsce Pamięci w Sobiborze
4. Tomaszów Lubelski	pomnik ku czci ofiar Holocaustu na cmentarzu żydowskim, ul. Starozamojska

IV. Województwo lubuskie

1. Brójce	pomnik i zbiorowa mogiła ofiar obozu karnego Brätz na cmentarzu parafialnym

V. Województwo łódzkie

1. Las Czółno k. Lubochni	upamiętnienie miejsca egzekucji
2. Łódź	oddział „Stacja Radegast” Muzeum Tradycji Niepodległościowych
3. Opoczno	tablica upamiętniająca deportację Żydów z Opoczna do obozu zagłady w Treblince, plac Jana Kilińskiego
4. Piotrków Trybunalski	tablica upamiętniająca powstanie getta w Piotrkowie Trybunalskim, plac Czarnieckiego 1

VI. Województwo małopolskie

1. Bochnia	Pomnik Ofiar Holocaustu
2. Kraków	Muzeum-Miejsce Pamięci KL Plaszow
3. Oświęcim	Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau
4. Tarnów	pomnik zagłady Żydów na cmentarzu żydowskim

VII. Województwo mazowieckie

1. Radom	Pomnik Ofiar Getta
2. Wólka Okrąglik	Muzeum Treblinka. Niemiecki nazistowski obóz zagłady i obóz pracy (1941-1944)
3. Warszawa	Bunkier Anielewicza
4. Warszawa	Żydowski Instytut Historyczny; wystawa stała „Czego nie mogliśmy wykrzyknąć światu”

VIII. Województwo opolskie

1. Kędzierzyn Koźle	Obóz pracy przymusowej Blechhammer, Sławięcice
2. Prudnik	Pomnik Ofiar Marszu Śmierci

IX. Województwo podkarpackie

1. Barwinek	zbiorowa mogiła Żydów z Dukli, Jaślik i Rymanowa
2. Dębica	miejsce egzekucji w lesie Wolica koło Dębicy
3. Hańbów	pomnik ofiar mordy z 1942 r.
4. Paszczyna	ekspozycja Historyczno-Dydaktyczna przy Górze Śmierci w Paszczynie

X. Województwo podlaskie

1. Augustów	cmentarz gettowy, ul. Waryńskiego
2. Białystok	Pomnik Wielkiej Synagogi
3. Jedwabne	pomnik ku czci pamięci Żydów pomordowanych w Jedwabnem
4. Wąsosz	miejsce pogromu w 1941 r.

XI. Województwo pomorskie

1. Gdańsk	Pomnik Kindertransportów

XII. Województwo śląskie

1. Częstochowa	Pomnik Ofiar Getta w Częstochowie, ul. Strażacka
2. Jastrzębie-Zdrój	pomnik upamiętniający śmierć 15 więźniów podczas marszu śmierci, Park Zdrojowy
3. Sławków	most na Białej Przemszy - miejsce egzekucji, ul. Olkuska
4. Zabrze	Pomnik na miejscu synagogi, ul. Brysza

XIII. Województwo świętokrzyskie

1. Iwaniska	obelisk upamiętniający historię i zagładę Żydów na cmentarzu żydowskim
2. Kielce	Stowarzyszenie im. Jana Karskiego, wystawa o pogromie kieleckim
3. Wodzisław	pomnik ku czci ofiar Zagłady - pamięci 3700 żydowskich mieszkańców Wodzisławia

XIV. Województwo warmińsko-mazurskie

1. Bogusze	obelisk poświęcony pamięci ofiar obozu jenieckiego
2. Działdowo	pomnik na terenie dawnego obozu w Działdowie

XV. Województwo wielkopolskie

1. Chełmno nad Nerem	Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof
2. Kazimierz Biskupi	las Krąžel - miejsce egzekucji kilku tysięcy osób pochodzenia żydowskiego
3. Poznań	grób żydowskiego żołnierza na Cmentarzu Wojennym Wspólnoty Brytyjskiej, al. Armii Poznań

XVI. Województwo zachodniopomorskie

1. Mścięcino	pomnik ku czci żydowskich ofiar obozu (filia KL Stutthof)

Załącznik 2: Wzór odznaki

